

02

บทบาทของมหาวิทยาลัยในการ ร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ COLLABORATIVE ROLE OF UNIVERSITY IN DEVELOPING LIVABLE CITY

เตชินท์ ก้อนนิล^a และ ณพงค์ นพเกตุ^{a,✉}

^aคณะบริหารการพัฒนาสีงแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Tachin Gonnit^a and Napong Nophaket^{a,✉}

^aGraduate School of Environment Development Administration,
National Institute of Development Administration

✉ Napong.nop@nida.ac.th

วันที่รับ (received) 16 ส.ค.2565 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 5 ม.ค. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 5 ม.ค.2566

บทคัดย่อ

การพัฒนาย่านเมืองที่น่าอยู่ควรมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา ธุรกิจเอกชนและประชาชนในย่านพื้นที่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการร่วมพัฒนาเมืองของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ในการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่อย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ย่านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร และเพื่อถอดบทเรียนนี้สู่การพัฒนาเมืองต่อไป เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสอบถามภาคีร่วมพัฒนาและตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Method triangulation) เพื่อสรุปบทบาทของ NIDA ในการขับเคลื่อนการพัฒนา ถอดบทเรียนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับย่านบางกะปิ

ผลการศึกษาพบว่า ด้านกระบวนการ NIDA มีบทบาทประสานการพัฒนาเมืองแบบ 4 ฝ่าย (Quadruple-Helix Collaboration) ระหว่าง ฝ่ายรัฐ คือ กรุงเทพฯ ฝ่ายวิชาการ คือ NIDA ฝ่ายธุรกิจ คือ กลุ่มห้างสรรพสินค้า และฝ่ายประชาชน คือ เจ้าของที่ดินดั้งเดิม ผู้แทนชุมชน กลุ่มศาสนา สมาคมนักศึกษาเก่าฯ และอื่นๆ ด้านบทเรียนการพัฒนาเมืองพบว่า ย่านบางกะปิเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางระบบขนส่งมวลชนและส่วนบุคคลทางถนน ทางรางและทางน้ำอย่างครบครัน จึงมีศักยภาพพัฒนาสู่เป็นประตูและศูนย์กลางเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ ประกอบด้วยย่านพาณิชยกรรม การศึกษา การอยู่อาศัย การเดินทางและอื่นๆ จึงควรกำหนดเป้าหมายการเติบโตเป็นย่านเมืองกระชับตัว (Compact city) พร้อมทั้งป้องกันการขยายตัวอย่างไร้ระเบียบ (Urban sprawl) ของกรุงเทพฯ เพื่อเป็นเมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาเมืองน่าอยู่ กระบวนการร่วมพัฒนาแบบภาคี 4 ฝ่าย บทบาทของมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

Abstract

The process of urban development towards a livable city should be open for the academic sector, business sector and people sector within the area to get involved in. The purpose of this research was to study the process of co-development of the National Institute of Development Administration (NIDA), in driving the project of a livable city in the Bang Kapi area of Bangkok into success. It also extracted the lessons learnt for further urban development. This study was a qualitative research, consisted of a literature review of the institute's approach to drive urban development, in-depth interviews with key executives, and questionnaires from development partners. The study used the information triangulation method to verify data accuracy. It showed NIDA's collaborative role in driving the development of a livable Bang Kapi community into success.

The results are twofold. Firstly, for the process dimension, NIDA has a collaborative role as a 'co-coordinator' of Bang Kapi's quadruple-helix collaboration including 'government' - Bangkok Metropolitan Administration (BMA); 'academic' - NIDA; 'business' - department stores within Bang Kapi and 'the people' - the original landowners, the community's representatives, the religious groups, NIDA alumni, etc. Secondly, the research revealed a lesson learnt from city development that Bang Kapi is a perfect connection point for public and private transportation systems with multiple modes of travel, combining road-rail-boat mass-transit systems' hub. It has the potential to become an eastern gateway of Bangkok with commercial, educational, residential and other facilities. In short, Bang Kapi should be a compact city that prevents Bangkok's urban sprawl and becoming a sustainably livable district.

Keywords : Livable City Development; Quadruple-Helix Collaboration; Role of University; Bangkok

ที่มาและความสำคัญ

งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของมหาวิทยาลัยในการเป็นผู้ผลักดันการขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง Coffey, B., & Dierwechter, Y. (2005) กล่าวว่าในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ในสหรัฐอเมริกา เมืองขึ้นในต่างเกิดสภาพถดถอยทำให้จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูและสร้างสรรค์ใหม่เป็นอย่างมาก มหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาเมืองอย่างกว้างขวาง โดยสามารถสร้างสมดุลที่ระหว่างกลุ่มชุมชนรายได้ปานกลางและต่ำที่ยังต้องการความเสมอภาคทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจกับเครือข่ายธุรกิจที่มุ่งพัฒนาการค้าและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ (growth coalitions) เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มคนชั้นกลางรายได้ดีรุ่นใหม่ โดยยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยวอชิงตันทาโคมา (UWT) ในฐานะเป็นผู้พัฒนาที่ดินศูนย์กลางเมืองทาโคมา (Tacoma) ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

ชุมชนเมืองบางกะปิอยู่ด้านตะวันออกของกรุงเทพฯ ชุมชนเกษตรกรรมและหมู่บ้านดั้งเดิมขยายตัวตามคลองแสนแสบและคลองสาขา ส่วนชุมชนที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า ย่านราชการ สถาบันการศึกษาและอื่นๆ ในปัจจุบันขยายตัวภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดลง ประเทศไทยและกรุงเทพฯ เข้าสู่การพัฒนาตามเส้นทางถนนเป็นหลัก ถนนสายสำคัญ ได้แก่ ถนนนวมินทร์ ถนนลาดพร้าว ถนนเสรีไทย ถนนศรีบูรพา ถนนรามคำแหงและถนนศรีนครินทร์ ย่านที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางเมืองและภูมิสัญลักษณ์ที่สำคัญ (landmark) คือ ย่านบางกะปิและสี่แยกลำสาลี ภายในพื้นที่ 28 ตารางกิโลเมตรของเขตบางกะปิประกอบด้วยมหาวิทยาลัยมากถึง 4 แห่ง ได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนอีกสองแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต รวมถึงสถานศึกษาระดับอาชีววะ 8 แห่ง มีสถานศึกษาทุกระดับรวมกันมากกว่า 50 แห่ง แม้จะมีสถานศึกษาอยู่จำนวนมาก แต่ที่ผ่านมาสถาบันเหล่านี้ยังมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินงาน หรือประเมินติดตามผลการพัฒนาเมืองน้อยมาก จึงอาจไม่สอดคล้องกับหลักการพัฒนามีส่วนร่วม (Collaborative Development) ตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) ที่อธิบายว่ากระบวนการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางบวกและลบ (benefit and loss) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ที่คำนึงถึงความคิดเห็น ความชอบ ความคาดหวัง และบทบาทของประชาชนในการร่วมประเมินโครงการ เพื่อให้โครงการพัฒนาดำเนินการได้อย่างโปร่งใสผ่านความเห็นชอบของประชาชนอย่างเป็นธรรม เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเมืองอย่างครบวงจรทั้งระยะก่อน ระหว่างและภายหลังการก่อสร้างพัฒนา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์หรือ NIDA เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐในพื้นที่เขตบางกะปิ ในปี พ.ศ.2560 ได้เข้าร่วมและเป็น 1 ใน 6 โครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศร่วมในโครงการสนับสนุนการออกแบบเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities-Clean Energy) ของกระทรวงพลังงาน ร่วมกับมูลนิธิอาคารเขียวไทย (Nunthatraipob, 2018) โครงการนี้ทำให้ NIDA ได้ริเริ่มขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนำอยู่ในพื้นที่เขตบางกะปิในระยะต่อมา โดยในช่วงระหว่างปลายปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2564 NIDA ได้ร่วมกับกรุงเทพฯ และภาคี 4 ฝ่าย วางแผนแม่บทให้ย่านบางกะปิ มุ่งให้เป็นพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้การทดสอบการขยายผลระดับสากล และกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนในเขต (Nophaket, 2021) สอดคล้องกับบทบาทของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมีปรัชญาว่า “สร้างปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ด้วยความพร้อมทั้งด้านบุคลากรสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ NIDA จึงมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์ประสานงานกลางขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างทั้งเชิงนวัตกรรม (innovation) และเชิงวัฒนธรรม (culture) ให้กับเมืองบางกะปิได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงบทบาทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ในการพัฒนาเมืองนำอยู่ในพื้นที่เขตบางกะปิ ในฐานะผู้ประสานงานหลักเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนำอยู่ย่านบางกะปิ ผ่านกระบวนการร่วมพัฒนาเมืองแบบ 4 ฝ่าย (Quadruple-Helix Collaboration) ได้แก่ 1) ฝ่ายรัฐ คือ กรุงเทพฯ 2) ฝ่ายการศึกษา คือ NIDA 3) ฝ่ายธุรกิจ คือ กลุ่มห้างสรรพสินค้า และ 4) ฝ่ายประชาชนและสังคม งานวิจัยมุ่งหวังว่าการเรียนรู้เพื่อถอดบทเรียนปัจจุบันจะประสบความสำเร็จและจุดอ่อนจะสามารถเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่อื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาเมืองในบริบทพื้นที่ของตนเอง จนเกิดเป็นแผนพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (Area development plan) ของพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการขับเคลื่อนเมืองนำอยู่ในพื้นที่ย่านบางกะปิ
2. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการนี้ นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเมืองนำอยู่ย่านบางกะปิ

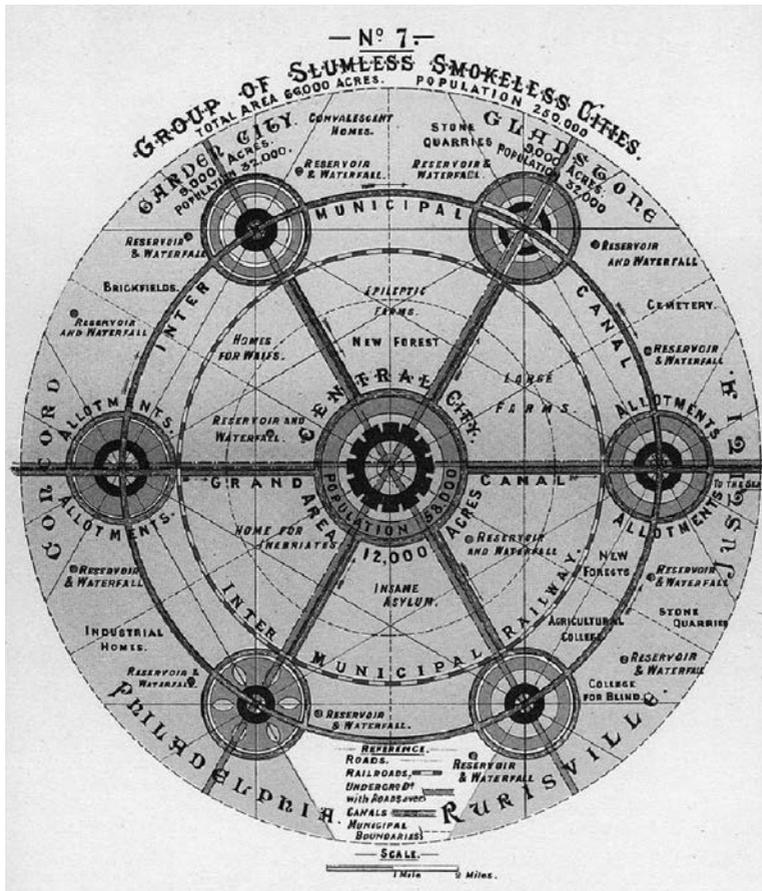
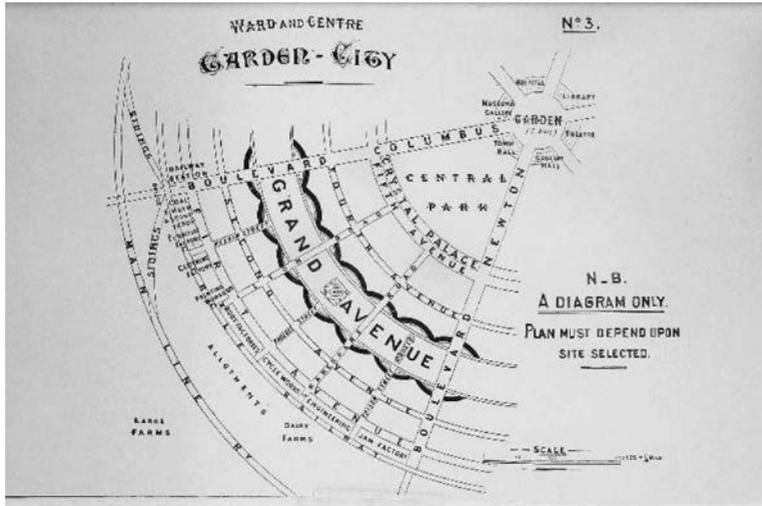
การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่

1.1 แนวคิดเมืองนำอยู่

ในปี พ.ศ.2441 (ค.ศ. 1898) Ebenezer Howard ได้วางแผนเมืองอุทยานนคร (Garden City) เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตคนเมือง แก้ปัญหาประชากรแออัดและการเติบโตอย่างไร้การควบคุมตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรม อุทยานนครในอุดมคติของ E. Howard จะมีคนเพียง 32,000 คนต่อขนาดพื้นที่ 6,000 เอเคอร์ (15,180 ไร่) หรือความหนาแน่น 2 คนต่อไร่ ภายในพื้นที่ตรงกลางจะเป็นส่วนของสวนและที่ว่าการเมือง ศูนย์บริการต่างๆ ของเมืองอยู่ในรัศมีวงกลม เช่น โรงมหรสพ พิพิธภัณฑ์ โรงละคร ห้องสมุด และโรงพยาบาล โดยทั้งหมดล้อมรอบด้วยสวน ศูนย์การค้า และที่อยู่อาศัย ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมจะถูกวางอยู่ด้านนอกสุดของวงเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในเมือง ทุกพื้นที่ในเมืองสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยถนนรัศมีและถนนวงแหวนที่เชื่อมถึงกัน เมื่อจำนวนของประชากรเพิ่มมากขึ้นจนเกินกว่าความสามารถในการรองรับ ก็ให้สร้างชุมชนใหม่ลักษณะแบบเดียวกันและเชื่อมต่อกันเป็นกลุ่มเมืองผ่านเส้นทางคมนาคมขนาดใหญ่ประกอบด้วยระบบรถไฟวงแหวน คลองใหญ่วงแหวน คลองใหญ่และถนนใหญ่แนวรัศมี (ภาพที่ 1)

อุทยานนครเป็นแนวคิดที่ผู้คนในเมืองเป็นผู้ออกแบบและกำหนดทิศทางเมืองในแบบที่ตนเองต้องการรักษาให้เมืองมีพื้นที่สีเขียวรวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมให้มากที่สุด มีการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมควบคู่กันไป แต่การขยายตัวของอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมต้องไม่รุกล้ำพื้นที่สีเขียว จัดให้มีคณะกรรมการเมืองเป็นผู้ควบคุมดูแลโดยได้รับความชอบธรรมจากคนในเมืองนั้นๆ ทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับภาครัฐให้พัฒนาอย่างตอบรับกับความต้องการของประชาชนในเมือง (Kokpol, O., 2016) การพัฒนาเมืองในประเทศสิงคโปร์นับเป็นตัวอย่างที่ดีของเมืองนำอยู่ซึ่งได้รับอิทธิพลการพัฒนาตามต้นแบบแนวคิดอุทยานนครจากประเทศอังกฤษ แม้ว่าในระยะปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงต้นศตวรรษใหม่แนวคิดนี้อาจจะถูกวิพากษ์ว่าเป็นต้นเหตุรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองในลักษณะหนาแน่นต่ำและใช้พื้นที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น จนอาจจะไม่นำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน (Duany, Roberts, & Tallen, 2014; Hall, 2014; Safdie & Kohn, 1997) อีกทั้งยังถูกกลุ่มพัฒนาหมู่บ้านจัดสรรชานเมืองนำไปใช้สร้างรูปแบบหมู่บ้านล้อมรั้วอย่างไม่เข้าใจหลักการแรกเริ่ม (Le Goix, 2003 และ Webster, 2001 อ้างถึงใน Vernet, N., & Coste, A., 2017)

ภาพที่ 1: การวางแผนผังเมืองอุทยานนคร (Garden City) และผังกลุ่มเมืองรอบเมือง ศูนย์กลาง โดย Ebenezer Howard ในปี ค.ศ. 1898

ในขณะที่ Vernet, N., & Coste, A. (2017) อภิปรายชัดแย้งว่าแนวคิดอุทยานนคร (garden city) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ E. Howard ได้ริเริ่ม ตามมาด้วยการสร้างเมืองจริงยุคแรกอย่าง Letchworth และ Welwyn นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องสำหรับแนวทางการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการพัฒนาเมืองได้หลายมิติ ตั้งแต่ด้านที่อยู่อาศัย การบริหารจัดการ เศรษฐกิจ การเดินทางสัญจร ชุมชน เกษตร พลังงานและสุขภาพะ ยังชี้ให้เห็นตัวอย่างว่าการพัฒนาเมืองอุทยานนครถูกพัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ว่าจะในสหราชอาณาจักรหรือประเทศในทวีปยุโรปหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนผ่านของรูปแบบพลังงานจากพลังงานฟอสซิลที่คาดว่าจะหมดไปในไม่ช้าไปสู่พลังงานหมุนเวียนที่ยั่งยืนกว่า

1.2 แนวคิดเมืองอัจฉริยะเพื่อความน่าอยู่

กล่าวโดยรวม เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) หมายถึง ชุมชนเมืองที่มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากดิจิทัลหรือนวัตกรรมทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ การบริหารจัดการเมือง การลดค่าใช้จ่ายและลดใช้ทรัพยากร เพิ่มการมีส่วนร่วม เพิ่มความเสมอภาคเท่าเทียมของประชาชน จัดระบบโครงสร้างกายภาพ เทคโนโลยี คมนาคม การสื่อสารและพลังงานที่ดี เพิ่มการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน จึงเป็นเมืองที่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรอันจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นำไปสู่การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ในมุมมองของเมืองน่าอยู่ สรุปได้ว่า แนวคิดเมืองอัจฉริยะนั้นมีนัยยะโดยรวมหมายถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อและข้อมูลดิจิทัลยุคใหม่สำหรับการพัฒนาเมืองน่าอยู่นั่นเอง (Klubswan, 2018; Nophaket, 2021; Nunthatraipob, 2018; Prawanne, 2020; European Parliamentary, 2014)

2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นแนวความคิดใหม่ที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย เป็นกระแสของความคิดที่ทำให้ผู้คนในสังคมตระหนักดีว่า การดำเนินงานกิจการใด ๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเป้าหมาย การพัฒนาเมืองน่าอยู่ในยุคปัจจุบันจึงต้องตอบรับกับแนวคิดประชาธิปไตย Kokpol, O. (2009) ให้ความเห็นว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมกำหนดเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเอง ส่วน Hongchayangkool, K. (n.d.) มองว่าการสร้างเครือข่าย หมายถึง กิจกรรมในการก่อให้เกิดกลุ่มองค์กรหรือกลุ่มบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรม หรือการผลิตระหว่างองค์กรสมาชิก ซึ่งต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อนที่จะทำการตกลงเป็นองค์กรเครือข่าย

M. Lindfield, & F. Steinberg. (2012) พบว่าเมืองในหลายประเทศและทวีปที่มีความพร้อมก้าวสู่ความเป็นเมืองสีเขียวมีสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืนควบคู่กับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคง มีลักษณะสำคัญๆ ร่วมกัน 4 ประการ ดังนี้

หนึ่ง “ผู้กำหนดนโยบาย” ของเมืองเหล่านี้มีความคิดเชิงก้าวหน้าและกล้าตัดสินใจ อีกทั้งมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมและความสามารถผนึกกำลังประสานงานข้ามสายงาน

สอง “แผนและระบบจัดการเมืองเชิงบูรณาการ” อย่างเป็นภาพรวมเดียวกัน ป้องกันการลงทุนที่ละเล็กน้อยต่างคนต่างทำและผลลัพธ์จะกระจาย ต่างจากผลกระทบจากการลงทุนตามแผนและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างบูรณาการ

สาม “การขับเคลื่อนผู้นำพลัง” ดึงการสนับสนุนและร่วมมือของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายซึ่งทำบทบาทหน้าที่ตนเองได้ดี สิ่งนี้ผนึกกำลังสร้างกระแสการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่องจนสร้างสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนได้

ที่ “งบประมาณ” เป็นกลไกสำคัญและจำเป็นที่จะใช้ขับเคลื่อนโครงการและปฏิบัติการต่างๆ ให้เป็นจริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนได้

3. บทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่

จากการศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ของ British Council, (n.d.) พบว่ามีพื้นฐานการดำเนินการขับเคลื่อนด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้

หนึ่ง “มหาวิทยาลัยควรเน้นถึงความได้เปรียบทางการแข่งขัน” ด้วยทรัพยากรที่จำกัดและความซับซ้อนของเมือง มหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นถึงจุดเด่นของเมืองและสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากที่สุด ควรใช้ประโยชน์ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการพัฒนาเมืองและสร้างองค์ความรู้การพัฒนาเมืองน่าอยู่ให้กับสังคม

สอง “มหาวิทยาลัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน” การร่วมมือกันของผู้ที่มีทรัพยากร อำนาจหน้าที่ หรือองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน ถือเป็น การเติมเต็มการทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สาม “มหาวิทยาลัยและเมืองต่าง ๆ ควรร่วมสร้างความเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยก” ความท้าทายในการพัฒนาเมืองน่าอยู่คือความเท่าเทียมในการเข้าถึงการพัฒนา โดยเฉพาะการเข้าถึงเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการสื่อสารแก่ประชาชนเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเมืองน่าอยู่

Perry, D. C., Wiewel, W., & Menendez, C. (2009) ศึกษาเรื่องบทบาทของสถาบันการศึกษาในการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ในเมืองชิคาโกและบัลติมอร์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากการขับเคลื่อนของสถาบันการศึกษาเพียงลำพัง แต่เกิดจากความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างสถาบันการศึกษาและผู้มีส่วนได้เสียของเมือง ซึ่งการพัฒนาการขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์จนตกผลึกเป็นความต้องการร่วมกันของทุกฝ่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้นได้เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความเป็นผู้นำ (Leadership) เมืองที่จะประสบความสำเร็จผู้บริหารของเมือง ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ผู้บริหารองค์กรหรือมูลนิธิ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดวิสัยทัศน์ของเมือง
2. ทรัพยากร (Resources) ความสำเร็จขึ้นอยู่กับทรัพยากรของเมืองที่บางครั้งอาจเป็นข้อจำกัดในการพัฒนา เช่น ความสามารถของบุคลากร ความเข้มแข็งของพลเมือง และภาคธุรกิจ เป็นต้น
3. องค์กร (Organization) การทำงานทุกกระบวนการล้วนต้องการองค์กร กลไก หรือโครงสร้างการทำงานที่เป็นช่องทางสื่อสาร
4. ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ถือเป็นขีดจำกัดของการพัฒนาเมือง กระบวนการพัฒนาเมืองน่าอยู่นั้นจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ในรายงานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการร่วมพัฒนาเมือง ICIC and CEOs for Cities (2002) เห็นความผูกพันเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาของเมืองและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเมืองนั้นว่าเป็นชะตาผูกพันแยกจากกันไม่ได้ (intertwined destinies) จึงเสนอแนะปฏิบัติการร่วมพัฒนาเมือง (action agenda) มองว่ามหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาเป็นทรัพยากรฟื้นฟูเมืองที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเพียงแต่ยังไม่ได้นำทรัพยากรนี้มาใช้ แนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับหลักการสำคัญของการศึกษาครั้งนี้คือ จตุภาคีร่วมพัฒนาเมือง (Quadruple Helix) ประกอบด้วย สถาบันวิชาการ หน่วยงานรัฐ ชุมชน และผู้นำธุรกิจ ทั้ง 4 ภาคีต้อง มีบทบาทเสริมหนุนกันเพื่อการพัฒนาเมือง ดังที่ตารางที่ 1 แสดงถึงมุมมองของ ICIC and CEOs for Cities (2002) ว่ามหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเป็นฝ่ายที่มีบทบาทสูงที่สุด โดยมีภารกิจสำคัญถึง 6 จาก 13 ประการ รองลงมาคือผู้บริหารเมืองและเจ้าของธุรกิจ ส่วนท้ายสุดคือผู้นำชุมชน ดังนี้

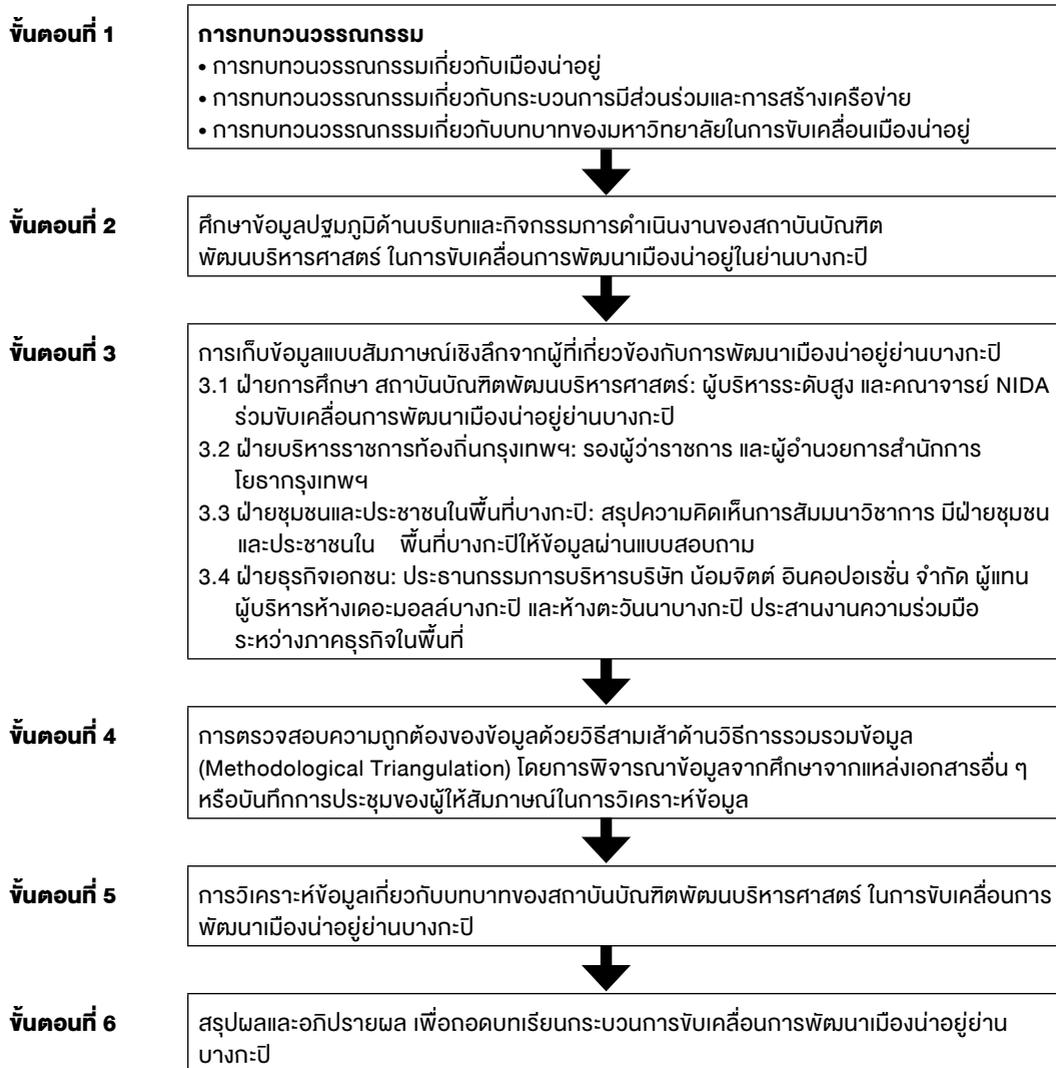
ตารางที่ 1: บทบาทในการพัฒนาเมืองของมหาวิทยาลัยในฐานะหนึ่งในจตุภาคีร่วมพัฒนาเมือง ปรับปรุงจาก ICIC and CEOs for Cities (2002)

ภาคี	บทบาทร่วมฟื้นฟูและพัฒนาเมืองท้องถิ่น	กรณีตัวอย่างและแนวทาง
ผู้นำวิชาการ ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัย	1) กำหนดกลยุทธ์ที่มีผลกระทบสูงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น พร้อมกับเพิ่มผลประโยชน์สถาบันเอง	ประธานรัพพ์ (Rupp) แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย กำหนดยุทธศาสตร์ให้เพิ่มการจัดซื้อจัดจ้างธุรกิจภายในย่าน Upper Manhattan โดยปรึกษาหารือกับชุมชนโดยรอบ ขณะเดียวกันเพิ่มประโยชน์ของมหาวิทยาลัยเอง ซึ่งประสบความสำเร็จที่ได้อย่างคาดไม่ถึง
	2) สร้างส่วนร่วมกับธุรกิจและชุมชนอย่างมีนัยสำคัญเพื่อร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ดังกล่าว	ประกาศแผนการขยายตัวของสถาบันโดยดึงชุมชนมาร่วม ทำให้แผนได้รับการยอมรับเร็วขึ้น ทั้งยังลดความขัดแย้งกับชุมชนโดยรอบ
	3) กำหนดให้แต่ละคณะ วิทยาลัยและสำนักงาน ต้องมีเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจเพื่อท้องถิ่นอย่างชัดเจน	U. of Pennsylvania และ Columbia U. กำหนดเป้าหมายเพิ่มเศรษฐกิจท้องถิ่นให้ฝ่ายจัดซื้อของตน ที่ U. of Penn. เจ้าหน้าที่จัดซื้อจะถูกประเมินว่าผลลัพธ์งานสอดคล้องกับเป้าหมายของท้องถิ่นหรือไม่ ซึ่งทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบ้าง เช่น ออกระเบียบจัดซื้อที่สะดวกสำหรับธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อม
	4) สร้างผู้ประสานงานระดับสูงเพื่อดูแลและพัฒนาเฉพาะด้านนี้	เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและการสนับสนุนทางการเมือง อธิการบดีวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยควรสร้างผู้ประสานงานเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของสถาบัน คนนี้ควรขึ้นตรงต่ออธิการบดี โครงการ Great Cities community engagement program ที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ที่ชิคาโกริเริ่มขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วเพราะมีผู้สนับสนุนในการประสานงานทั้งหมด
	5) ปรับใช้ความเป็นผู้นำในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการคณะกรรมการสมาคมธุรกิจ องค์กรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ	ผู้นำมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยทำหน้าที่ในระดับสูงสุดขององค์กรผู้นำระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค เช่น Eugene Trani ประธาน Virginia Commonwealth University (VCU) ดำรงตำแหน่งประธานหอการค้าภูมิภาคริชมอนด์ ยังเสริมความแข็งแกร่งให้กับผลกระทบของ VCU ในระบบเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ส่วนอธิการบดีและผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัยชุมชนรัฐฟลอริดาในแจ็กสันวิลล์ร่วมเป็นคณะกรรมการธุรกิจระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคจำนวนหลายตำแหน่ง ทำให้ได้ทราบแนวโน้มการจ้างงานที่ต้นทาง
	6) คิดการณ์ไกล	อุปสรรคสำคัญสองประการเมื่อสถาบันวิชาการมีส่วนร่วมท้องถิ่นและชุมชน 1) มักจะพบกับการต่อต้านและความสงสัยในตอนแรก และ/หรือ 2) ความสัมพันธ์ดำเนินไปในแนวทางบวกเพียงระยะสั้นๆ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักใช้เวลานานจึงเห็นผลลัพธ์สำคัญ จึงควรวางแผนระยะ 10 ปี สำหรับเรื่องนี้

ภาคี	บทบาทร่วมฟื้นฟูและพัฒนาเมืองท้องถิ่น	กรณีตัวอย่างและแนวทาง
2) ผู้บริหารเมือง เช่น ผู้ว่าการเมือง (Mayor) ผู้ว่าราชการ (Governor)	7) รวมมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยให้อยู่ในยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจของเมืองทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	นายกเทศมนตรีควรรวมเอาภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในเมืองเพื่อชี้เป้าทิศทางอนาคต และเพื่อใช้ทรัพยากรสำหรับจัดซื้อและจ้างงาน พัฒนางานก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ บ่มเพาะธุรกิจ ให้บริการที่ปรึกษาวิชาการ และการพัฒนาฝีมือแรงงาน
	8) ประชุมร่วมกับอธิการบดีมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยและผู้นำธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อชี้แนะและขยายโอกาสความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ	พบว่าปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอระหว่างนายกเทศมนตรีหรือผู้ว่าราชการกับอธิการบดีมหาวิทยาลัยมักจะเป็นกรณีพิเศษมากกว่าเป็นกฎเกณฑ์ตายตัว กรณีที่มีการพบปะสม่ำเสมอระหว่างผู้นำราชการ ธุรกิจเอกชนและวิชาการมักทำให้การสร้างความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจเมืองประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น
	9) จัดตั้งสำนักงานประสานมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเพื่อพัฒนาความร่วมมือและเศรษฐกิจ	นายกเทศมนตรีเมนิโน (Menino) ของเมืองบอสตัน (Boston) ได้ตั้งผู้ประสานงานมหาวิทยาลัยเพื่อสื่อสารและร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจำเป็นต่อการชี้แนะการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองบอสตัน
3) ผู้นำกลุ่มต่างๆ ของชุมชน	10) ค้นหาความร่วมมือแบบชนะ-ชนะกับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเพื่อรับทราบความต้องการทางเศรษฐกิจของสถาบันวิชาการเหล่านี้	กลุ่มชุมชนต่างๆ สามารถร่วมเป็นพันธมิตรวางผังการใช้ที่ดิน (land-use partnership) ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ระบุกิจการที่สอดคล้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบัน คัดกรองและแนะนำคนในชุมชนที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานที่มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัคร การเป็นหุ้นส่วนทำให้กลุ่มชุมชนสามารถดึงเงินทุนมูลนิธิหรือภาครัฐได้จำนวนมากขึ้น ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรตนเองเพื่อสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชนไปพร้อมกับบรรลุเป้าหมายของตนเอง
4) ผู้นำธุรกิจ	11) นำมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย รัฐบาล ผู้บริหารเมือง และกลุ่มชุมชนมาทำงานร่วมกันเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมเศรษฐกิจเมืองขึ้นใน	ธุรกิจชั้นนำในเมืองและชุมชนย่านนั้น สามารถเชิญอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาหรือกับชุมชน วางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน
	12) ร่วมลงทุนกับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในการพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การพัฒนาซัพพลายเออร์ การทำวิจัยเชิงพาณิชย์ ศูนย์บ่มเพาะ การพัฒนาแรงงานและความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอื่นๆ	มหาวิทยาลัยมักมีกำลังทรัพย์และประสบการณ์การลงทุนอสังหาริมทรัพย์จำกัด ส่วนธุรกิจมีประสบการณ์แต่อาจต้องการคำปรึกษาด้านวิชาการ นวัตกรรม ธุรกิจยุคใหม่ และมาตรฐานสากล การร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ธุรกิจ ผู้นำภาครัฐและท้องถิ่นและผู้นำชุมชนทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นนั้นสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น
	13) ดึงให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมในפורรัมธุรกิจ สมาคมธุรกิจ และโครงการร่วมมือรัฐ-เอกชนต่างๆ รูปแบบ	ธุรกิจมีกิจกรรมפורรัมและสมาคมเพื่อสานประโยชน์สม่ำเสมอในขณะที่นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษามักนำเสนอในเวทีวิชาการเป็นหลัก การร่วมมือของสานเวทีธุรกิจกับวิชาการจะส่งเสริมจุดแข็งและลดจุดอ่อนให้เก้เกี้ยนได้ดี

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยเป็นไปตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2: ขั้นตอนการวิจัย

สรุปผลการศึกษา

1. สรุปกระบวนการความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียของพื้นที่ย่านบางกะปิ

จุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในพื้นที่ย่านบางกะปิปลายปี พ.ศ. 2562 เกิดจาก NIDA สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารกรุงเทพฯ ชุมชนเคหะคลองจั่น กลุ่มห้างสรรพสินค้า ผู้แทนชุมชน สมาคมนักศึกษาเก่า สถาบันกและวิศวกรได้หารือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการก่อน ตามมาด้วยการประชุมอย่างเป็นทางการของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายที่กล่าวมา นำไปสู่การวางแบบร่างข้อเสนอโครงการจากความต้องการของ

คนในพื้นที่เพื่อเสนอให้กรุงเทพฯ พิจารณารวบรวมเป็นโครงการและจัดทำงบประมาณพัฒนา มีรองผู้ว่าฯ สำนักการโยธาและสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพฯ เป็นแกนนำขับเคลื่อนหลัก มี NIDA เป็นผู้ประสานงาน สอดคล้องกับหลักการพัฒนามีส่วนร่วม (Collaborative Development) ตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) ที่มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางบวกและลบ (benefit and loss) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ที่คำนึงถึงความเห็น ความชอบหรือไม่ชอบ ความคาดหวัง และบทบาทของประชาชนในการร่วมประเมินโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: การมีส่วนร่วมของภาคี 4 ฝ่ายในการพัฒนาเมือง กรณีศึกษาย่านบางกะปิ

การมีส่วนร่วมของภาคี 4 ฝ่าย ในการพัฒนาเมือง กรณีศึกษาย่านบางกะปิ				
หัวข้อการมีส่วนร่วม/ภาคส่วน	หน่วยงานภาครัฐ	สถาบันการศึกษา	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making)	รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้านครหลวง รทไฟฟ้าฯ การเคหะฯ และกรุงเทพฯ โดย สำนักงานเขตบางกะปิ สำนักการโยธา สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง สำนักการจราจรและขนส่ง โดยเฉพาะรองผู้ว่าฯ มีส่วนร่วมในกระบวนการเวทีประชาคมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ร่วมตัดสินใจ และร่วมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้ว่าฯ ออกคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 3018/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงาน ปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมย่านบางกะปิ สนับสนุน	NIDA รับบทบาทเป็นผู้ประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาเมือง นำอยู่ย่านบางกะปิ อย่างมีส่วนร่วม ในปี พ.ศ. 2563 เพื่อให้มีโครงสร้างการทำงาน อธิกรณคดีได้ออกคำสั่งที่ 651/2563 แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม และพื้นที่โดยรอบ NIDA	ภาคเอกชนในพื้นที่โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้า รอบสถานีรถไฟฟ้า สายสีเหลืองสถานีบางกะปิ เช่น ห้างสรรพสินค้า NMARK PLAZA ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ บางกะปิ ห้างสรรพสินค้าเคสโกโลดิส ห้างสรรพสินค้าเดอะวันฯ มีบทบาทในการร่วมเสนอแนะการพัฒนาพื้นที่ สนับสนุนงบประมาณออกแบบ และส่งผู้แทนร่วมประชุม และเสนอแนะ ในการประชุมใหญ่และย่อยไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง	ในเวทีเสวนาและรับฟังแผนและโครงการพัฒนาเมืองบางกะปิ วันที่ 28 ตุลาคม 2563 ภาคประชาชนและประชาคมในพื้นที่ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของพื้นที่ นับเป็นการแสดงพลังความร่วมมือของภาคประชาชน ในการรับรู้ การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่จะเกิดขึ้น และร่วมเป็นกลไกสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (implementation)	หน่วยงานภาครัฐและกรุงเทพฯ มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองบางกะปิ เป็นอย่างดี มีการประสานความร่วมมือเป็นอย่างดีร่วมกับ NIDA	เพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม โดยทุกฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรม NIDA จึงได้ประสานงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดคณะทำงานอย่างเป็นรูปธรรม	ภาคเอกชนในพื้นที่มีส่วนร่วมสนับสนุนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุมกำหนดอนาคตเมืองร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ แสดงถึงศักยภาพของเอกชนในพื้นที่	ตัวแทนประชาชนในพื้นที่ มีบทบาทเป็นกระบอกเสียงสะท้อนความต้องการของประชาชนและเป็นภาคีเครือข่ายชักชวนประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการ

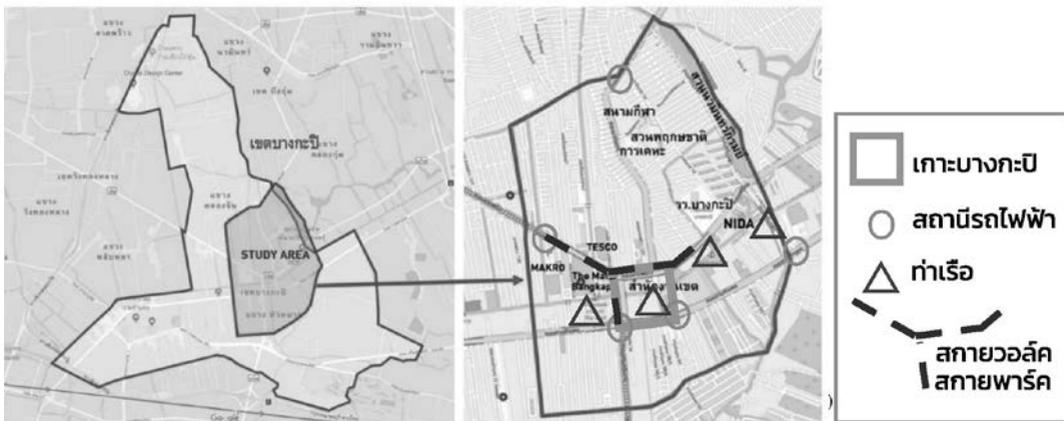
การมีส่วนร่วมของภาคี 4 ฝ่าย ในการพัฒนาเมือง กรณีศึกษาย่านบางกะปิ				
หัวข้อการมีส่วนร่วม/ภาคส่วน	หน่วยงานภาครัฐ	สถาบันการศึกษา	ภาคเอกชน	ภาคประชาชน
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefit and loss)	หน่วยงานภาครัฐและกรุงเทพฯ มีส่วนร่วมในกำหนดประโยชน์ของเมือง คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเมืองย่านบางกะปิ โดยยึดถือประโยชน์ที่ตกแก่ประชาชนเป็นหลัก	NIDA ในบทบาทของผู้ประสานงานการจับคู่เคลื่อนหลัก เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาเมืองนำอยู่ แก่บุคลากรและนักศึกษางานของ NIDA ผ่านกระบวนการจับคู่เคลื่อนเพื่อพัฒนาพื้นที่เมืองให้เป็นเมืองนำอยู่	ภาคเอกชนในพื้นที่ส่วนได้รับผลประโยชน์ในโครงการพัฒนาพื้นที่ โดยการสะท้อนถึงความต้องการอย่างแท้จริง กำหนดจุดหมายร่วมพัฒนาร่วมกัน โดยที่ไม่เอาเปรียบหรือสร้างรายได้เปรียบเหนือภาคธุรกิจรายอื่น ๆ ในพื้นที่	ภาคประชาชนและประชาคมในพื้นที่ ถือเป็นผู้ใช้ประโยชน์โดยตรงของการพัฒนา โดยการพัฒนานั้นที่ความเป็นเมืองนำอยู่ เดินทางสะดวก และมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดี
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)	สภากรุงเทพฯ ผ่านการเสนอของผู้อย่างได้ประเมินความจำเป็นและอนุมัติโครงการก่อสร้างสะพานยกระดับข้ามแยกบางกะปิ ในปี พ.ศ. 2563 (วงเงินกว่า 950 ล้านบาท) มีโครงการทางเดินและสวนยกระดับ (Skywalk - Sky Garden) ตามการเสนอของประชาคม และกรมการรัฐสภาเชิญผู้บริหารกรุงเทพฯ ชี้แจง	NIDA ในบทบาทของผู้ประสานงานการจับคู่เคลื่อนสามารถประเมินผลโครงการร่วมพัฒนา และบูรณาการงบประมาณเพื่อพัฒนาเมืองที่นำอยู่ต่อเนื่อง ในฐานะที่เป็นหน่วยงานรัฐในพื้นที่สามารถประเมินผลลัพธ์การพัฒนาเมืองเพื่อนำเสนอต่อสาธารณะชนและต่อรัฐบาลต่อไปได้	ภาคเอกชนในพื้นที่สามารถใช้โครงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นกิจกรรมเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อบริษัทที่สามารถประเมินผลลัพธ์การพัฒนาและเสนอแนะต่อกรุงเทพฯ ต่อไป	ภาคประชาชนและประชาคมในพื้นที่สามารถสะท้อนปัญหาอื่น ๆ หรือร่วมแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นในขนาดได้ผ่านกลไกการทำงานที่มีโครงสร้าง ทั้งนี้การให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเมืองจะเป็นการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน และความรับผิดชอบในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

2. ผลลัพธ์การถอดบทเรียนกระบวนการมีส่วนร่วมสู่การกำหนดเป้าหมายเมืองนำอยู่ของพื้นที่บางกะปิ

ในปัจจุบันโซนกรุงเทพตะวันออกยังเป็น “ชุมชนชานเมือง” มีระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำเมื่อเทียบกับโซนอื่นๆ จึงยังมีโอกาสขยายตัวด้านเศรษฐกิจและการอยู่อาศัยได้อีกมาก จากการศึกษาพบว่าเมืองบางกะปิมียาวได้ภาษีท้องถิ่นต่อประชากรระดับปานกลาง มีโอกาสในการสร้างสรรค์เมืองให้เป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโต (city as the engine of economic growth) แต่ทั้งนี้ จะต้องพัฒนาเมืองนำอยู่จากความได้เปรียบของเมืองบางกะปิที่สำคัญมาก 2 ประการ ประการหนึ่ง คือ เป็นชุมชนที่มีคนอยู่อาศัยมาก และมีความหนาแน่นมากพอที่จะเป็นศูนย์กลางการค้าขายและตลาดของกรุงเทพตะวันออกในอนาคต และประการที่สอง คือ เป็นเมืองแห่งการศึกษาเรียนรู้ โดยมีสถาบันการศึกษาจำนวนมากกว่า 50 แห่ง ในจำนวนนี้มีมหาวิทยาลัยมากถึง 4 แห่ง อาชีวศึกษา 8 แห่ง อีกทั้งยังเป็นเมืองพหุศาสตร์ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม ขงจื้อ มีความหลากหลายของวัฒนธรรมที่ผสมผสานจากชาวไทยทั้ง 4 ภูมิภาค มีชาวไทยที่อพยพมาจากภาคใต้ และไทยมุสลิมตั้งถิ่นฐานมาต่อเนื่องยาวนาน และมีประชากรเพื่อนบ้าน เช่น ชาวเมียนมาร์ สปป.ลาว และอื่นๆ ที่มาทำการค้าขายในชุมชน

พื้นที่เขตบางกะปิ เป็น 1 ใน 50 เขตของกรุงเทพฯ เป็นย่านการค้า การบริการ การอยู่อาศัยและการขนส่ง มีความเป็นชุมชนเมืองสูงขึ้นต่อเนื่อง มีคลองแสนแสบทอดตามแนวทิศตะวันออกตะวันตกผ่านย่านใจกลางพื้นที่จึงทำให้บางกะปิมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีการคมนาคมที่สะดวกเหมาะแก่การอยู่อาศัยและการดำเนินธุรกิจ ด้านการขนส่งระบบรางรถไฟฟ้าปัจจุบันกำลังก่อสร้างอยู่จำนวน 2 เส้นทาง คือ สายสีส้มตะวันออก (ระบบใต้ดินและยกระดับ) และสายสีเหลือง (ระบบยกระดับ) ในอนาคตยังมีโครงการรถไฟฟ้ายกระดับสายสีน้ำตาลถูกวางแผนให้มาบรรจบที่แยกลำสาลี ห้างสรรพสินค้าย่านนี้เป็นสถานีรวมของรถโดยสารประจำทางและรถตู้หลายสาย รวมไปถึงแท็กซี่และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้พื้นที่บางกะปิมีโอกาสเป็นศูนย์กลางการคมนาคมสัญจรหลายระบบ สอดรับกับนโยบายการเชื่อมต่อบริเวณคมนาคมล้อ-ราง-เรือ การพัฒนาของรถไฟฟ้าดังกล่าวโดยเฉพาะสถานีจุดตัดคือลำสาลี ดึงดูดให้เกิดการก่อสร้างคอนโดมิเนียมตามมาอีกจำนวนมาก เป็นเหตุให้ในปี พ.ศ. 2563–2564 สถานีลำสาลีได้รับการวางผังให้เป็น 1 ใน 5 แผนการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีขนส่งสาธารณะ (TOD) ของสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง ดังนั้น บางกะปิ จึงมีลักษณะเป็นศูนย์กลางเมืองรองที่เป็นประตูเมืองตะวันออกของกรุงเทพฯ สามารถพัฒนาเป็นเมืองที่ครบครันในพื้นที่ตนเอง (Compact and Sufficient Subcenter) กล่าวได้ว่า การวางแผนพัฒนาย่านบางกะปิคือการเป็นเมืองน่าอยู่น่าอยู่ (Smart-Livable District) จึงมีความสำคัญต่อกรุงเทพฯ ที่มุ่งจะเป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับทุกคน และที่สำคัญที่สุด ต่อประชาชน

จากการประชุมของคณะทำงานพัฒนาพื้นที่ย่านบางกะปิของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้กำหนดพื้นที่วางผัง “ศูนย์กลางชุมชนเมืองบางกะปิ” ประมาณ 4 ตารางกิโลเมตร โดยเชื่อมต่อกับ NIDA ในทิศตะวันตกเข้ากับย่านธุรกิจทิศตะวันออก ย่านที่อยู่อาศัยทั้งทิศเหนือและทิศใต้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3: พื้นที่วางผัง “ศูนย์กลางชุมชนเมืองบางกะปิ” ในรายงานวิจัย Nophaket, N. (2021).

ศูนย์กลางของพื้นที่มีลักษณะเป็นเกาะสี่เหลี่ยมบริเวณที่สำนักงานเขตบางกะปิตั้งอยู่ อาจเรียกว่า “เกาะบางกะปิ” อยู่กึ่งกลางและเชื่อมโยงระหว่างสถานีรถไฟฟ้า 3 สถานี ได้แก่ สถานีบางกะปิ (สายสีเหลือง) สถานีลำสาลี (สายสีเหลืองและสีส้ม) และสถานีศรีบูรพา (สายสีส้ม) รวมถึงสายสีน้ำตาลในอนาคต เชื่อมโยงกับท่าเรือคลองแสนแสบอีก 3 ท่าเรือ ได้แก่ ท่าเรือเดอะมอลล์บางกะปิ ท่าเรือสำนักงานเขตบางกะปิ และท่าเรือวัดศรีบุญเรือง มีท่ารถตู้ป้ายรถประจำทางจุดจอดแท็กซี่และวินจักรยานยนต์รับจ้างบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์บางกะปิและห้างสรรพสินค้า NMARK Plaza ต่อเนื่องกับศูนย์การค้าแอสปี้แลนด์ ซึ่งเชื่อมต่อบริเวณขนส่งสาธารณะในพื้นที่ กล่าวได้ว่าพื้นที่นี้เป็นประตูเมืองตะวันออกของกรุงเทพฯ และ

มีศักยภาพในการพัฒนาสู่การเป็นจุดเชื่อมต่อระบบคมนาคมสาธารณะและส่วนบุคคลแบบหลายระบบการเดินทาง (Multi-modal Transportation Hub)

สรุปได้ว่า ย่านบางกะปิเป็นจุดเชื่อมต่อระบบขนส่งมวลชนและการเดินทางส่วนบุคคลทั้งทางถนน ทางรางและทางน้ำอย่างครบครัน มีศักยภาพการพัฒนาสู่การเป็นประตูและศูนย์กลางเมืองด้านตะวันออกของ กรุงเทพฯ ประกอบด้วยย่านพาณิชย์ การศึกษาและการอยู่อาศัย จึงควรกำหนดเป้าหมายการเติบโตของเมืองแบบเมืองกระชับตัว และควรเป็นพื้นที่ป้องกันการขยายตัวอย่างไร้ระเบียบ (Urban sprawl) ของกรุงเทพฯ

เมื่อ NIDA ได้รับความร่วมมืออย่างเข้มแข็งจากชุมชนชาวบางกะปิจึงได้มีการเชิญชวนเครือข่ายเพิ่มเติม คือ การเคหะแห่งชาติ (กคช.) และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ต่อมาเกิดการตกผลึกในการทำงานจึงเกิดการประชุมครั้งใหญ่ขึ้น ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2563 การประชุมเสวนานี้มีองค์ประกอบของผู้มีส่วนได้เสียของเมืองอย่างครบถ้วนโดยเฉพาะภาคประชาชนจึงได้ข้อสรุปเป็นโครงการนำร่องของพื้นที่ คือ สกายฮอลล์-สกายพาร์คบางกะปิ โดยชาวบางกะปิมีความมุ่งหวังร่วมกันว่าพื้นที่สีเขียวยกระดับใหม่นี้จะเชื่อมต่อพื้นที่กิจกรรมและการเดินทางจำนวนมากอย่างมีนัยยะสำคัญ รวมถึงสร้างอัตลักษณ์เมืองน่าอยู่ให้กับบางกะปิ ตอบเป้าหมายลดการเดินทางส่วนบุคคลเพิ่มความเชื่อมโยงระบบสัญจรทุกระบบเข้าด้วยกันและเพิ่มการใช้งานย่านเมืองเดิม (Urban intensification) ที่สำคัญ เป็นภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) และจุดเชื่อมโยง (Linkage) ในการสร้างสรรค์เมืองกระชับตัว (Compact city)

ภาพที่ 4: แบบจำลองสกายฮอลล์-สกายพาร์คบางกะปิที่ถูกพัฒนาขึ้นช่วงปี พ.ศ. 2563

สรุปผลลัพธ์จากการถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาเมืองแบบภาคี 4 ฝ่าย

จากกระบวนการร่วมพัฒนาเมืองของ NIDA และภาคี 4 ฝ่าย ชาวชุมชนเมืองบางกะปิสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาเมืองบางกะปิ ดังนี้

(1) เป้าหมาย ผู้บริหารกรุงเทพฯ สำนักงานเขตบางกะปิ กลุ่มธุรกิจ สถาบันการศึกษาและเครือข่ายชุมชนบางกะปิ มีวิสัยทัศน์ร่วมกันสำหรับย่านบางกะปิ (Bang Kapi Vision) คือ “บางกะปิเป็นเมืองน่าอยู่แบบกระชับตัว”

(2) ผู้บริหารกรุงเทพฯ และเครือข่ายชุมชนย่านบางกะปิ ควรมีแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจประชาชน (District Masterplan) โดยการศึกษาวิจัยระยะต่อไปควรกำหนดตัวชี้วัดตามเป้าหมาย

อภิปรายผล

การวิจัยพบทั้งข้อจำกัดและโอกาสพัฒนา จากการถอดบทเรียนทำให้เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่แบบภาคี 4 ฝ่ายนี้ มีพลังสร้างสรรค์เมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน รวมถึงการร่วมกันกำหนดเป้าหมายพัฒนาเมืองย่านบางกะปิ โดยมีรายละเอียดดังที่ M. Lindfield, & F. Steinberg. (2012) เสนอบ้างอีก 4 ด้านสำหรับการพัฒนาเมืองสีเขียวน่าอยู่ ดังนี้

ด้านผู้กำหนดนโยบาย เนื่องจากพื้นที่บางกะปิเป็นหน่วยการปกครองภายใต้กรุงเทพมหานครซึ่งกำหนดนโยบายเบ็ดเสร็จ สำนักงานเขตทำหน้าที่หลักคือการรับนโยบายภาพใหญ่จากกรุงเทพฯ ลงมาสู่การปฏิบัติ เช่น รับเรื่องร้องเรียน งานทะเบียน ใบอนุญาต จัดเก็บรายได้ เทศกิจ รักษาความสะอาด บำรุงรักษาและอื่นๆ ในรูปแบบงานประจำวัน แต่สำนักงานเขตเองยังไม่มีเคยมีการวางนโยบายพัฒนาเมืองสำหรับอนาคตเพื่อพัฒนาย่านบางกะปิให้เต็มเต็มศักยภาพและโอกาสของเมืองเอง

ด้านแผนและการบูรณาการจัดการเมือง สำนักงานเขตไม่สามารถบูรณาการขีดความสามารถของหน่วยงานที่หลากหลายของกรุงเทพฯ เพื่อป้องกันปัญหาสภาพแวดล้อมเมือง เช่น ปัญหามลภาวะและสภาวะโลกร้อน และไม่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมเมืองเชิงรุก ด้วยข้อจำกัดใหญ่ 2 ประการ

หนึ่ง สำนักงานเขตในกรุงเทพฯ มิได้เป็นท้องถิ่นอย่างที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น จึงไม่สามารถวางผังเมืองตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์พัฒนาเมืองของตนเองได้ กลับเป็นหน้าที่ของสำนักการวางผังและพัฒนาเมืองที่จะกำหนดว่าชุมชนเมืองใดจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบใด มีโครงการพัฒนาสำคัญใด สำนักงานเขตอาจเสนอขอประมาณพัฒนาชุมชนเมืองได้ในกรอบเล็กน้อยต่างจากหน่วยงานระดับสำนักที่ส่วนกลางของกรุงเทพฯ ย่านบางกะปิจึงไม่สามารถมีแผนผังบูรณาการในการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อม (City development Masterplan)

สอง การวางแผนเพื่อจัดการงานสาธารณูปโภคสาธารณูปการตลอดจนความปลอดภัยในเขตได้แก่ ถนน ประปา ระบายน้ำ ไฟฟ้า โทรคมนาคม สถานศึกษา สถานพยาบาล ศาสนสถาน สวนสาธารณะและอื่นๆ รวมถึงการดูแลความปลอดภัยของประชาชน การแก้ไขปัญหาพื้นฐานอย่างจรรยาบรรณที่ดีและอื่นๆ ล้วนอยู่นอกเหนืออำนาจการจัดการอย่างเป็นทางการของสำนักงานเขตทั้งสิ้น

หากรูปแบบการพัฒนาเมืองยึดเพียงโครงสร้างราชการท้องถิ่นกรุงเทพฯ ย่านบางกะปิจะไม่มีทั้งแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองและไม่มีอำนาจหน้าที่บูรณาการจัดการเมืองแต่อย่างใด ทำได้เพียงประสานงานและดำเนินการตามกรอบหน้าที่และงบประมาณเล็กน้อย

ด้านการผนึกกำลังพัฒนา จากข้อจำกัดดังกล่าวนี้ทำให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) และชาวบางกะปิกลุ่มหนึ่งจึงผนึกกำลังกันร่วมพัฒนาเมืองแบบจตุภาคี (Quadruple Helix) ตาม

บทบาทและกำลังความสามารถของตนดังสามารถสรุปแสดงใน ตารางที่ 2 เกิดผลลัพธ์รูปธรรมเป็นโครงการก่อสร้างสกายวอล์คและสกายพาร์คในปัจจุบัน ดังภาพที่ 4

ด้านงบประมาณ เมื่อรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะหนึ่งในภาคีร่วมพัฒนาได้รับการสนับสนุนแผนและแนวทางจากจตุภาคี สามารถเสนอโครงการผ่านสำนักงานวิศวกรรมทาง สำนักการโยธา เมื่อผ่านความเห็นชอบของผู้ว่าราชการฯ และสภากรุงเทพมหานคร โครงการสกายวอล์ค-สกายพาร์คจึงเป็นส่วนหนึ่งของโครงการปรับปรุงสะพานข้ามแยกบางกะปิ งบประมาณว่า 950 ล้านบาท (พ.ศ. 2564 – 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่

มหาวิทยาลัยมีทรัพยากรที่สำคัญคือ ทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี ที่สำคัญที่สุด คือ มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจจากสังคม ดังนั้น สำหรับการวางรากฐานและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในพื้นที่โดยรอบ มหาวิทยาลัยจึงควรมีบทบาทเป็นผู้จุดประกายริเริ่ม สร้างองค์ความรู้การพัฒนาเมืองน่าอยู่ในพื้นที่ รวมถึงเป็นผู้ประสานและขึ้นนำการพัฒนา ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ผู้นำชุมชนและภาคธุรกิจเอกชน โดยควรใช้หลักภาคี 4 ฝ่ายร่วมพัฒนา (Quadruple-helix Collaboration) คือ มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เครือข่ายเกิดการบูรณาการทางความคิด โดยเฉพาะภาคประชาชนและภาคเอกชนที่จะสามารถให้ข้อคิดเห็นและปัญหา มหาวิทยาลัยควรร่วมกำกับทิศทางการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับทุกภาคส่วนดังกล่าว เพื่อให้เมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาเป็นชุมชนเมืองที่น่าอยู่ยิ่งขึ้น เกิดคุณค่าสอดคล้องกับความต้องการและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณาศึกษาความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมในวงกว้างขึ้น ได้แก่ ภาคสื่อสารมวลชน สื่อโซเชียลมีเดีย องค์กรไม่แสวงกำไร มูลนิธิและวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นต้น อีกทั้ง ควรพิจารณาศึกษาบทบาทความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- British Council. (n.d.). *Smart Places: How universities are shaping a new wave of smart cities*. Retrieved Jan. 25th, 2022, From https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/smart_places_report.pdf.
- Coffey, B., & Dierwechter, Y. (2005). *The Urban university as a vehicle for inner-city renewal*. The University as Urban Developer: Case Studies and Analysis, 80. Retrieved June 25th, 2022, from <https://books.google.co.th/books?id=vmcglYDVWoIC&pg=PA80&ots=fFJfk mTYss&lr&hl=th&pg=PA82#v=onepage&q&f=true>.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking Clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Duany, A., Roberts, P., & Tallen, E. (2014). *A General theory of urbanism - Towards a system of assessment based on garden city principles (Draft version)*. Miami: Duany Plater-Zyberk & Company. Retrieved July 2nd, 2022, from <https://www.scribd.com/document/266811707/A-General-Theory-of-Urbanism>.
- European Parliamentary. (2014). *Mapping Smart Cities in the EU*. Brussels: European Union. Retrieved June 5th, 2022, from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET\(2014\)507480_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET(2014)507480_EN.pdf).
- Hall, P. (2014). *Cities of tomorrow: An intellectual history of urban planning and design since 1880* (4th ed.). Chichester: Wiley Blackwell.
- Le Goix, R. (2003). *Les 'gated communities' aux Etats Unis. Morceaux de villes ou territoires à part entière?* (Doctoral Dissertation). Panthéon-Sorbonne, Paris, France.
- Initiative for a Competitive Inner City (ICIC) and CEOs for Cities. (2002). *Leveraging colleges and universities for urban economic development: An action agenda*. Boston: CEOs for Cities. Retrieved Sep. 15th, 2022, from <https://economyleague.org/uploads/files/800422144961444642-leveraging-colleges-and-universities-for-urban-economic-revitalization.pdf>.
- Klubsuwan, K. (2018). *Smart Virtual City Management integrated with Complete Intelligence National Security to bring Thailand into Thailand 4.0*. [In Thai]. The Report of National Defense Course (Science and Technology Field): National Defense College of Thailand.
- Nophaket, N. (2021). *Creating Mechanism for Smart-Livable District of Bang Kapi - NIDA to enhance the Economic and Society of Bangkok*. [In Thai]. (Full research report). Program Management Unit on Area-based Development. Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, Thailand.
- Kullatat Hongchayangkool. (n.d.). *Network creation and administration*. Retrieved Dec. 14th, 2022, from http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf.
- Nunthatraipob, N. (2018). *Smart Environment City*. Information Library of the Legislative Institute. Retrieved June 25th, 2022, from https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=51480&filename=house2554.

- Kokpol, O. (2009). *Your Partner, Public Participation Handbook for Local Administrators*. Charansanitwong printing.
- Kokpol, O. (2016). *Urbanization when "city" becomes a problem of modern local management*. Sun packaging.
- M. Lindfield, & F. Steinberg. (2012). *Green cities for Asia and the Pacific*. Asian Development Bank. Retrieved Nov. 3rd, 2022, from <http://www.adb.org>
- Perry, D. C., Wiewel, W., & Menendez, C. (2009). The university's role in urban development: From enclave to anchor institution. *Land Lines*, 21(2), 2-7.
- Prawanne, C. (2020). The Process of Transformation into a Smart City: A Case Study of Khon Kaen Municipality. *Local Administration Journal*, 13(3), 267–284.
- Safdie, M., & Kohn, W. (1997). *The city after the automobile: An architect's vision*. Toronto: Stoddart Publishing Co., Limited.
- Vernet, N., & Coste, A. (2017). Garden Cities of the 21st Century: A Sustainable Path to Suburban Reform. *Urban Planning*, 2(4), 45-60.
- Webster, C. (2001). Gated cities of tomorrow. *The Town Planning Review*, 72(2), 149–170.